

SAJTÓANYAG

1. A Nyugat-Balkán regionális átalakulásának kérdései c. konferencia

A Nyugat-Balkán regionális átalakulásának kérdéseivel foglalkozó nemzetközi tudományos konferenciát (2010. december 9-10.) az MTA RKK szervezi. A konferencia megrendezése szervesen kapcsolódik az RKK Balkán-kutatásait összefoglaló magyar és angol nyelvű kötet megjelentetéséhez

A kutatásban az RKK, az OECD, valamint kisebb számban más intézmények kutatói vettek részt. A vizsgálatok átfogták a Nyugat-Balkán (Albánia, Bosznia és Hercegovina, Horvátország, Koszovó, Macedónia, Montenegró, Szerbia) 1990 utáni átstrukturálódásának (államszerkezet, népesség, közigazgatás, gazdaság, infrastruktúra, idegenfogalom, közlekedés, transznacionális és határon átnyúló kapcsolatok, EU-csatlakozás kérdései stb. szinte minden vonatkozását.

A Nyugat-Balkán az EU szempontjából egyrészt „bekerített tér” (a maradékterület csak EU-tagállammal, illetve az Adriával határos, másrészt minden elemében biztonságpolitikai, migrációs, menekültügyi, gazdasági, fejlesztési kérdéskört jelent. Horvátország EU csatlakozása után megmaradó „kis Nyugat-Balkán” még inkább „problémahalmaz-hordozó” marad.

Az EU széles kérdésköröket átfogó jelenléte Bosznia és Hercegovinában, valamint Koszovóban azzal jár, hogy nem zárkozhat el a felelősség vállalása elől, ugyanakkor már világosan látszik az is, csak kívülről, belső kompromisszumok nélkül (Szerbia, Koszovó) nem lehet hosszú távon nyugvópontra jutatni a térség átalakulását.

Magyarország számára részben az EU tagságból fakadóan, részben pedig történeti okoknál, valamint gazdasági érdekeinél fogva kiemelt jelentősége van a Nyugat-Balkánnak, s azon belül Horvátország EU csatlakozásának.

Déli szomszédsági környezetünk feltehetően hosszabb ideig magán fogja viselni a bizonytalanság és instabilitás elemeit, s ezek között kell az országnak megtalálnia kapcsolat-építő lehetőségeit.

További információ: HAJDÚ ZOLTÁN DSc, tudományos tanácsadó (hajdú@rkk.hu).

2. Határon átnyúló fejlesztések – Kutatási programok

Az MTA Regionális Kutatások Központja (MTA RKK) magyar és horvát partnereivel együttműködésben, IPA-programok keretében kutatási, felmérési és előkészítési munkákat végez annak érdekében, hogy a Dráva-menti régió fejlődése meginduljon.

A jelenleg két futó, Horvátország csatlakozását segítő IPA (magyar-horvát határon átnyúló együttműködési) programból az egyikben a Dráva mente turisztikai lehetőségei és hiányosságai kerülnek felmérésre annak érdekében, hogy meg lehessen határozni, melyek a legfontosabb turisztikai fejlesztési célok a térségben. A másik IPA program az egyetemek ún. harmadik funkcióját, regionális fejlesztési lehetőségeit tárja fel. Az intézet pályázati elbírálás alatt lévő IPA programja a vidék fejlesztését célozza meg.

Az IPA *“Regionális Turisztikai Termékterv”* projekt 2010 márciusában indult. A fő célkitűzése egy olyan stratégia megalkotása, amely a jövőbeni turisztikai és kulturális fejlesztési projektek irányait határozza meg. Ezt a terméktervet kell alapul vennie minden olyan jövőbeni projektnek, amelyet a Magyarország–Horvátország IPA Határon Átnyúló Együttműködési Programból kívánnak a pályázók megfinanszíroztatni. Csak azok a fejlesztési

elképzelések kaphatnak pénzügyi támogatást, amelyek összhangban vannak a termékterv vonatkozó részeivel. A munka során a partnerek a Dráva mentén mindkét oldalon felméri a jelenlegi turisztikai állapotokat és igényeket, majd ezek alapján tesznek javaslatot a VÁTI-nak tervek, térképek és adatok formájában arra vonatkozólag, hogy mely területek fejlesztése kívánatos. A pályázók számára elérhető turisztikai pályázati kiírások 2011 őszére várhatók.

A másik IPA projekt célja a *dél-pannoniai tudásrégió kialakítása* egyetemek, K+F intézmények és innovációs ügynökségek hálózatának megteremtésével. A projekt a vidék-fejlesztés, az élménygazdaság és a környezetvédelem témái köré csoportosul. Tevékenységünk során átfogó cél a régióban található tudományos intézmények és a régió gazdasága közötti közös tudásbázis és hálózat fejlesztése.

A fenti célok elősegítése érdekében a projekt során közös tudástranzfer iroda felállítására kerül sor. Ennek az irodának a magyar részlege lenne a jövőben egy magyar-horvát Határ-menti regionális fejlesztéseket szolgáló Dokumentációs és Képzési Központ.

Az iroda különböző képzési és továbbképzési programokat ajánl a térség szakembereinek, a gazdasági élet szereplőinek illetve az önkormányzati szektorban dolgozóknak. Ezek a képzési programok kifejezetten a magyar-horvát határ régió és a Dráva menti térségek problémáira fókuszálnak. Tematikájukat tekintetve fel kívánják ölelni az általános projektmenedzsment, illetve a területfejlesztés és pályázatírás témáit.

Jelenleg pályázati fázisban lévő új IPA-projektterv célja az, hogy a *zöldségtermesztés helyi, regionális piaci pozíciójának erősítését* segítse elő. Ezt a célt szolgálja a projektben a különböző talajtani elemzések végzése, valamint az ágazat helyi gazdaságba való beágyazottságának vizsgálata, és gyakorlatuk bemutatása, valamint különböző stratégiai javaslatok megfogalmazása.

A programokról információ: <http://unireg-ipa.rkk.hu/> és <http://rtpp.rkk.hu/> weboldalaikon található. Bővebb információ: VARJÚ VIKTOR PhD, tudományos munkatárs (varju@rkk.hu).

3. Innovációbarát kormányzás Magyarországon: a regionális innovációs fejlesztéspolitika kihívásai – OTKA pályázati projekt

Miközben a nemzeti és regionális versenyképesség, a társadalmi modernizáció szempontjából az innovációnak alapvető jelentőségét senki nem vitatja, mi több ennek felismerésére épül a hazai és uniós fejlesztéspolitika is, mégsem állíthatjuk, hogy az innováció a kormányzati, irányítási rendszerben fontosságának megfelelő figyelmet és helyet kapja. A rendszerváltozás óta eltelt időszak innovációt koordináló és támogató intézményrendszerének az átalakulását, az intézményszervezési hatáskörök, és intézménytípusok változását vizsgálja kutatásunk, különös tekintettel a nemzeti innovációs intézményrendszer regionális szinten kiépülő kapcsolódási pontjaira. Az innovációnak a jellegéből következően a gazdasági fejlesztési terveket, operatív programcsomagokat körbefogja az innovációs fejlesztés, amely leginkább ágazatközi program, ugyanakkor ez a felismerés nem jelent meg maradéktalanul az elmúlt közel két évtized innovációs intézményszervezési reformjaiban.

Az innovációt szolgáló kormányzati elemek működése, szerkezete, szabályozása alapján javaslatok készülnek az „innovációbarát” kormányzati modellre és a nemzetközi beágyazottságú és hatékony nemzeti innovációs rendszer megvalósítására.

A kutatás a komplex és decentralizált innováció fejlesztési modell lehetőségét vizsgálja fel, amely a pontszerű fejlesztések helyett a telephelyi versenyképesség előnyeit jobban kihasználva, a KKV-kat és a helyi fejlesztő intézményrendszert innovációs láncokba szervezve alkalmas lehet a koncentráltabb helyi innováció fejlesztési programok megvalósítására.

További információ: GÁL ZOLTÁN CSc, tudományos főmunkatárs (galz@rkk.hu).

4. Az agglomerációk intézményesítésének sajátos kérdései a közigazgatási struktúrán innen és túl – OTKA pályázati projekt

A magyar közigazgatási rendszer egyik lényeges hiányossága, hogy – a Budapesti agglomerációtól eltekintve – semmilyen formában nem szabályozza a várostérségi kapcsolatokat. Holott a nagyvárosi térségek egyrészt a közszolgáltatások nyújtásának fontos terei, másrészt gazdaságfejlesztési egységet alkotna, harmadrészt a közös tervezés-fejlesztés célpontjaivá is válhatnak. Álláspontunk szerint az állam feladata, hogy közigazgatás-szervezési modellek felkínálásával, a megfelelő ösztönzők kialakításával előmozdítsa az együttműködést a városi térségekben. A kutatás célpontját – a Budapesten kívül – lehatárolt három agglomeráció képezi, a Győri, a Pécsi és a Miskolci, ahol az együttműködés kialakítása különös jelentőségre tesz szert. Magyarország számára fontos, hogy e regionális jelentőségű nagyvárosainak megteremtse a nemzetközi láthatóságát, azok az európai városversenybe be tudjanak kapcsolódni. Jelenleg ugyanis ezek az agglomerációk csak nemzeti jelentőséggel bírnak. Ehhez az is szükséges, hogy e nagyvárosokat vonzásgyűrűjűnkkel együtt kezeljük és ne pusztán pontszerű elszigeteltségükben.

Az alapkutatás kérdésfeltevése az, hogy miben különböznek az intenzív kapcsolati hálóval rendelkező urbánus térségek a hagyományos városkörnyék-kapcsolatoktól, melyek azok a tényezők, amelyek sajátos intézményesítésüket indokolják? További kutatási kérdésünk, hogy tekinthető-e a nagyvárosi agglomeráció közigazgatási, tervezési és fejlesztési egységnek hazánkban? Mindezek tükrében a kutatás célja, hogy intézményi és szabályozási modelleket vázoljon fel a jogalkotó számára, továbbá közvetve segítse az érintett szereplők kooperációját. Az agglomerációk esetében már nem csak a hagyományos önkormányzatok közötti együttműködés lehetősége merül fel, de arra is választ kell adni, hogy az új típusú városi kormányzásnak (governance), a gazdasági és civil szféra szereplői bevonásának milyen mértékben van realitása és annak melyek lehetnek a keretei. A felsoroltak okán a kutatás interdiszciplináris megközelítésű, a témakört egyaránt vizsgálja közigazgatási, politológiai, közgazdasági és területfejlesztési szempontból. Az eredmények könyv formájában fognak megjelenni.

További információ: SOMLYÓDYNÉ PFEIL EDIT PhD, tudományos főmunkatárs (somlyodyne@rkk.hu).